

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету тваринництва
та водних біоресурсів

Руслан КОНОНЕНКО

2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності
Протокол № 13 від 14 травня 2024 р.

Завідувач кафедри

Микола ІЛЬЧУК

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Технологія виробництва і
переробки продукції тваринництва»

Анна ЛИХАЧ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІЗНЕС-ДІЯЛЬНІСТЬ У ТВАРИННИЦТВІ

Галузь знань 20 - «Аграрні науки та продовольство»
Спеціальність 204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
Освітня програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
Факультет Тваринництва та водних біоресурсів
Розробник доцент кафедри організації підприємництва та біржової торгівлі,
кандидат економічних наук, доцент Іван АНДРОСОВИЧ

Київ – 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«Бізнес-діяльність у тваринництві»

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»</i>	
Освітня програма	<i>«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	60	
Кількість кредитів ECTS	2	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>2 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>год.</i>
Лабораторні заняття	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>30 год.</i>	<i>.год.</i>
Індивідуальні завдання	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2 год.</i>	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета - формування у студентів знань та вмінь щодо організації бізнес-процесів в галузі тваринництва, засвоєння комплексу знань про виробництво та його організацію, виробничі системи та їх функціонування; формування вмінь розробки виробничої стратегії, створення та використання галузевих виробничих систем як основи забезпечення досягнення місії організації; управління виробничими процесами.

Завдання - вивчення основних організаційно-правових структур аграрного бізнесу, започаткування власної справи, ефективне планування бізнес-діяльності. вивчення теоретичних і методичних основ, категорійного апарату виробничого менеджменту; засвоєння основних особливостей, принципів і методів функціонування виробничих систем різних видів; здобуття знань щодо розробки виробничої стратегії підприємства; набуття вмінь обґрунтовувати рішення щодо створення виробничої системи, підтримки належного режиму її функціонування; ознайомлення з основними типами виробничих процесів і методами їх організації у часі та просторі; вивчення основ менеджменту якості та забезпечення конкурентоспроможності продукції; здобуття знань щодо управління результативністю виробничої діяльності та особливостей виробничого менеджменту на підприємствах різних галузей.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми професійної діяльності з технології виробництва і переробки продукції тваринництва у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій, охарактеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетенції (ЗК):

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
- ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 6. Здатність працювати в команді.
- ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК 9. Дух підприємництва, здатність проявляти ініціативу.
- ЗК 10. Визначеність і наполегливість щодо поставлених задач і обов'язків.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК): здатність організовувати підприємницьку і фінансову діяльність та оцінювати економічну ефективність виробництва і переробки продукції тваринного походження (ФК5)

Програмні результати навчання (ПРН):

- приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на

- досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень (ПРН 9);
- нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики (ПРН 10);

2. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ

Тема 1. Сутність агробізнесу та організаційно-правові форми господарювання

Агробізнес у системі ринкових економічних відносин. Сутність, структура й особливості розвитку галузі тваринництва. Цілі та функції агробізнесу. Види сільськогосподарських підприємств. Класифікація суб'єктів сільськогосподарської діяльності. Організаційно-економічні основи сільськогосподарських (фермерських) кооперативів і господарських товариств. Організаційно-правові форми аграрного підприємництва. Законодавчо-правова база підприємницької діяльності в тваринницькій галузі.

Тема 2. Формування структур малого і середнього бізнесу

Підходи до визначення розміру підприємств. Мале підприємство як тип підприємницької організації. Критерії віднесення підприємств до малих і середніх підприємств. Переваги та недоліки малого бізнесу. Класифікації агропідприємств: за охопленням території та за поширенням на різних територіях, за чисельністю персоналу та обсягом обороту. Специфіка функціонування структур малого бізнесу в галузях рослинництва і тваринництва. Сучасні тенденції розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Тема 3. Організація власної справи

Основи створення і функціонування агропромислових структур. Організація і планування власної справи у сфері сільського господарства. Перелік та оформлення реєстраційних документи агропідприємства і порядок створення власного бізнесу. Юридичні основи та бухгалтерське забезпечення агропідприємства. Особливості операційної діяльності сільськогосподарського підприємства. Підвищення ефективності операційної діяльності агропідприємства.

Тема 4. Бізнес-планування та ресурсне забезпечення підприємств

Сутність бізнес-планування підприємницької діяльності. Розробка бізнес-плану. Структура та оформлення бізнес-плану. Види ресурсів підприємства. Принципи формування та використання ресурсного забезпечення підприємства тваринницької галузі. Ефективність управління ресурсним потенціалом підприємства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР АГРОБІЗНЕСУ

Тема 5. Податкова система у сфері малого та середнього бізнесу

Особливості оподаткування малого та середнього підприємництва в галузі тваринництва. Нормативно-правова база системи оподаткування малих та середніх підприємств. Податково-кредитні пільги та переваги для агробізнесу в контексті регіональної політики.

Тема 6. Ризики підприємця та страхування у підприємстві

Поняття та причини ризиків у підприємницькій діяльності, їх види. Основні методи зниження підприємницьких ризиків. Страхування як основний метод зниження ймовірних ризиків підприємства. Гарантування безпеки підприємства. Стратегії безпечного функціонування підприємницьких структур тваринницької галузі.

Тема 7. Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в галузі тваринництва

Поняття ефективності підприємницької діяльності. Складові ефективності агробізнесу. Чинники, що впливають на ефективність діяльності підприємств тваринницької галузі. Оцінка рівня механізації виробництва в агросекторі. Підвищення ефективності використання різного роду ресурсів. Ефективність малого і середнього агробізнесу. Оцінка ефективності агропідприємницької діяльності на регіональному рівні. Визначення економічної ефективності розміщення та спеціалізації виробництва продукції тваринництва.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	Усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			Л	П	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	Інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1.														
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ														
Тема 1. Сутність агробізнесу та організаційно-правові форми господарювання.	1	7	2	2	-	-	3	0,5	0,5	-	-	-	-	-
Тема 2. Формування структур малого і середнього бізнесу.	3	7	2	2	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Організація власної справи.	5	8	2	2	-	-	4	0,5	0,5	-	-	-	-	-
Тема 4. Бізнес-планування та ресурсне забезпечення підприємств	7	8	2	2	-	-	4	0,5	0,5	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1		30	8	8	-	-	14	1,5	1,5	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2.														
ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР АГРОБІЗНЕСУ														
Тема 5. Податкова система у сфері малого та середнього бізнесу	9	9	2	2	-	-	5							
Тема 6. Ризики підприємця та страхування у підприємництві	11	9	2	2	-	-	5							
Тема 7. Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в галузі	13	12	3	3	-	-	6	0,5	0,5					
Разом за змістовим модулем 2		30	7	7	-	-	16	0,5	0,5					
Усього годин		60	15	15	-	-	30	2	2					

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовний модуль 1.			
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ			
1	Сутність агробізнесу та організаційно-правові форми господарювання.	2	0,5
2	Формування структур малого і середнього бізнесу.	2	-
3	Організація власної справи.	2	0,5
4	Бізнес-планування та ресурсне забезпечення підприємств	2	0,5
	Разом за модулем 1	8	1,5
Змістовний модуль 2.			
ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР АГРОБІЗНЕСУ			
5	Податкова система у сфері малого та середнього бізнесу	2	-
6	Ризики підприємця та страхування у підприємництві	2	-
7	Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в галузі тваринництва	3	0,5
	Разом за модулем 3	7	0,5
	Усього годин	15	2

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Змістовний модуль 1.			
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ			
1	Сутність агробізнесу та організаційно-правові форми господарювання.	3	
2	Формування структур малого і середнього бізнесу.	3	
3	Організація власної справи.	4	
4	Бізнес-планування та ресурсне забезпечення підприємств	4	
	Разом за модулем 1	14	
Змістовний модуль 2.			
ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР АГРОБІЗНЕСУ			
5	Податкова система у сфері малого та середнього бізнесу	5	
6	Ризики підприємця та страхування у підприємництві	5	
7	Економічна ефективність діяльності підприємницьких структур в галузі тваринництва	6	
	Разом за модулем 2	16	
	Усього годин	30	

5. Методи навчання.

З метою інтенсифікації учбового процесу на заняттях застосовуються наочні матеріали, технічні засоби. Під час лекційних та семінарських, практичних занять застосовується слайдова презентація (у програмі Power Point), роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань. На практичних заняттях розв'язуються задачі, вирішуються ситуаційні завдання, для аналізу використовується реальна звітність підприємств. Виконання завдань самостійної роботи.

6. Методи оцінювання.

Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним та підсумковим контролюми. Поточний та підсумковий контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання різної форми. Модульні-контрольні роботи, опитування, реферати, перевірка практичних завдань. В підсумку – екзамен.

7. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, Бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	Заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

Після проведення проміжних атестацій із змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (не більше 70 балів) за формулою:

$$R_{\text{НР}} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + R^{(n)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(n)}_{\text{ЗМ}})}{K_{\text{дис}}},$$

де $R^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, R^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})}{n}$$

Рейтинг штрафний $R_{штр}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{НР}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

8. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни «Бізнес-діяльність у тваринництві» (робоча програма навчальної дисципліни, курс лекцій, ілюстративні матеріали).

2. Електронний навчальний курс «Бізнес-діяльність у тваринництві <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2268>; виробничий менеджмент»: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3025>

3. Навчальний посібник з виконання практичних занять з дисципліни «Організація агробізнесу». За ред. проф. С. П. Азізова К.: Видавничий центр НУБіП України, 2012. – 55 с.

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу / За ред. М. М. Ільчука. – *Internet*

2. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК :[підручник] / за ред. проф. Ільчука М.М. – К.: ЗАТ «Нічлава». – 2013. – 308 с.

3. Організація аграрного виробництва і бізнесу: [підручник] / за ред. проф. С.П. Азізова – К.: «Фенікс», 2006. – 790 с.

4. Організація аграрного виробництва і бізнесу. [гідручник] / за ред. проф. С.П. Азізова. К.: «Четверта хвиля», 2013. – 624 с.

5. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу: [підручник] / за ред. М.М. Ільчука. – К.: Вища школа, 2006. – 543 с.

6. Організація підприємницької діяльності: [Навчальний посібник] / за ред. В.К. Збарського. – К.: НУБіП України, 2012. – 530 с.

7. Любар Р.П. Ефективне функціонування аграрних підприємств: теорія та практика/ Р.П. Любар, І.І. Андросович. - К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2012.– 435 с.

8. Організаційно-економічні відносини у сфері виробництва та переробки молока / В.І. Радько, М.С. Маршалок, С.О. Нікітченко, Р.М. Рудько. – К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2013. – 438 с.

9. Ільчук М.М. Розвиток ринку молочної продукції/ М.М. Ільчук, В.І. Радько, І.В. Мельникова. - К.: ТОВ «ЦП «Компринт» - 2012. - 427 с.
10. Белінський П.І. Менеджмент виробництва та операцій: [підручник] / П.І. Белінський. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
11. Москалюк Є. Планування діяльності підприємства: [навч. посібник] / За заг. ред. Є. Москалюка. – К.: КНЕУ, 2005. – 384 с.

– допоміжна

- 1) Господарський кодекс України
- 2) Земельний Кодекс України
- 3) Податковий Кодекс України
- 4) Закон України «Про фермерське господарство»
- 5) Закон України «Про особисте селянське господарство»
- 6) Закон України «Про оренду землі»
- 7) Закон України «Про акціонерні товариства»
- 8) Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні»
- 9) Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців»
- 10) Закон України «Аграрні розписки»
- 11) Закон України «Аграрний фонд»
- 12) Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників»
- 13) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)»
- 14) Ільчук М.М. Розвиток молокопродуктового підкомплексу в умовах глобалізації/ М.М. Ільчук, В.І. Радько, І.В. Мельникова. - К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2011. - 512 с.
- 15) Формування попиту та пропозиції на ринках основних видів тваринницької продукції /М.М. Ільчук, І.А. Коновал, І.С. Гурська, О.Ф. Кирилюк. - К.: "Нічлава", 2012. - 298 с.
- 16) Ільчук М.М. Пропозиція на ринках тваринницької продукції та бізнес-планування її виробництва/ М.М. Ільчук, І.А. Коновал, І.В. Мельникова. – К.: Аграр Медіа Груп, 2013. – 533 с.
- 17) Світовий ринок молока і молочної продукції: стан і тенденції розвитку/ В. І. Радько, М. С. Маршалок, С.О. Нікітченко, Р.М. Рудько та ін. – К.: ТОВ «ЦП «Компринт», 2013. – 305 с.
- 18) Волощук В.М. Бізнес-план інвестиційно-інноваційного проекту будівництва і експлуатації свиногокомплексу потужністю 24 000 голів/ В.М. Волощук, М.М. Ільчук, І.А. Коновал. - К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2011. – 68 с.
- 19) Ільчук М.М. Бізнес-план інвестиційно-інноваційного проекту реконструкції молочного комплексу на 1600 корів із замкнутим циклом

виробництва/ М.М. Ільчук, В.М. Волощук, І.А. Коновал. - К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2011. – 72 с.

20) Ільчук М.М. Підвищення конкурентоспроможності продукції скотарства в Україні / М.М. Ільчук, І.А. Коновал. - Економіка АПК, - 2016.

21) Ільчук М.М., Збарська А.В., Любар Р.П., Ільчук О.М. Підприємництво та організація агробізнесу: навчальний посібник. К.: Аграр Медіа Груп, 2017. 442с.

22) Ільчук М.М. Ринки тваринницької продукції та бізнес-планування агробізнесу [Текст] : монографія / М.М. Ільчук, І. А. Коновал, І. В. Мельникова. - К.: Аграр Медіа Груп, 2014. - 566 с. Василенко В.О. Виробничий (операційний) менеджмент : навч. посіб. / В.О. Василенко, Т.І. Ткаченко. – 2-ге вид., виправл. і допов. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 532 с.

23) Ільчук М.М. Барановська О.Д., Ус С.І. Розвиток підприємницької діяльності: навчальний посібник. К.: НУБіП України, 2019. 385 с.

24) Гевко І.Б. Операційний менеджмент: навч. посіб. / І.Б. Гевко. – К.: Кондор, 2005.–228 с.

25) Єгупов Ю.А. Організація виробництва на промисловому підприємстві./Ю.А. Єгупов – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 488 с.

26) Микитенко Н.В. Операційний менеджмент. Практикум : навч. посіб. / Н.В. Микитенко. – К.: КНТЕУ, 2009. – 197 с.

27) Онищенко В.О. Організація виробництва: Навч.посіб./В.О.Онищенко, О.В.Редкін, А.С.Старовірець, В.Я.Чевганова. – К.: Лібра, 2005. – 336 с.

28) Організаційно-економічний механізм ефективного виробництва яловичини / М.М. Ільчук, І.І. Андросович, Т.Ю. Андросович. – К.: ЦП «Компринт». - 2019.- 218с.

29) Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях: навч.посіб. для студентів ВНЗ / М.М. Ільчук, Л.Я. Зрібняк, О.Д. Барановська, І.І. Андросович [та ін.]; НУБіП України. – К.:ЗАТ «Нічлава», 2012. – 320с.

30) Пасічник В.Г. Організація виробництва / В.Г. Пасічник, О.В. Акіліна: К.: Центр навч. літ., 2005 – 248 с.

31) Reasil реальна сила гумінових кислот для тварин і птиці / І.І. Андросович //Тваринництво сьогодні. - 2019. - №1. – с.71-74

32) Семенов Г.А. Організація і планування на підприємстві: Навч.посіб. / Г.А. Семенов, В.К. Станчевський – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 528 с.

13. Інформаційні ресурси

Бібліотеки:

- Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського – 03039, м. Київ, вул.40-річчя Жовтня 3.

- бібліотека ННЦ «Інститут аграрної економіки» – 03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10, кімнати 211, 212.

- Національна парламентська бібліотека України – 01001, Україна, м.Київ, вул. Грушевського, 1.

Урядовий портал - www.kmu.gov.ua

Міністерство аграрної політики та продовольства України - <http://minagro.gov.ua>

Аграрний фонд - <http://agrofond.gov.ua>

Державне агентство земельних ресурсів - <http://dazru.gov.ua>

Державне агентство водних ресурсів України - <http://www.scwm.gov.ua/>

Державна служба статистики <http://www.ukrstat.gov.ua>

Національний університет біоресурсів і природокористування України - nubip.edu.ua

Національна академія аграрних наук України - <http://naas.gov.ua>.

Журнали:

1. Агробізнес сьогодні.

Агробізнес України.